

ПОНЯТТЄВО-ТЕРМІНОЛОГІЧНІ КООРДИНАТИ СУЧАСНОЇ МІФОУРБАНІСТИКИ

Семіх Кая

Київський університет імені Бориса Грінченка

У статті розглядаються основні параметри поняттєво-термінологічного апарату сучасної художньої урбаністики, зокрема міфології міста. Визначається дискурсивне поле «урбаністичного тексту як міфу». Зокрема, розглядаються питання кореляції художнього часу і простору сучасного міського тексту з типологіями міфичного хронотопу. Тоді як персонажі творів зіставляються з класифікаціями міфогероя. У результаті дослідження з'ясована поняттєво-термінологічна матриця аналізу зразків постмодерного урбаністичного дискурсу.

Ключові слова: термінологічний апарат міфоурбаністики, місто як міф, міфочас, міфопростір, міфогерой, урбаністичний дискурс.

Постановка проблеми. Шлях розвитку урбаністичного художнього мислення, який пролягав від образу міста в класичній літературі до міського тексту та урбаністичного дискурсу доби постмодерну, супроводжувався формуванням відповідного поняттєво-термінологічного апарату в літературознавчій урбаністиці. Це відбувається насамперед унаслідок відстоювання науковцями таких положень, як місто – соціокультурний феномен із фундаментальними категоріями часу і простору (у модерному періоді) і місто – архетип і міфологема (в добу постмодерну), коли не тільки зазнають корегування основні термінологічні параметри, а й вводяться нові (геопоетика, міфологія міста тощо).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Із часу введення в науковий обіг В. Топоровим поняття «міський текст» та обґрунтування зв'язку простору з міфом, який є його невід'ємною частиною, дослідження міста як міфу вийшло за межі зацікавлень представників тартусько-московської школи (В. Топоров, Ю. Лотман, Б. Успенський та ін.). В українському літературознавстві вивчення міського тексту взагалі і його локальних варіантів досить активне (С. Андрусів, О. Бровко, Т. Возняк, О. Когут, Л. Лавринович, О. Люсій, Л. Оляндер, Я. Поліщук, О. Харлан, Ю. Черкашина М. Штогрин та ін.). Із-поміж наукових розвідок, у яких розглядалися теоретичні питання, пов'язані з темою місто як міф, варто виокремити праці Тараса Возняка «Семантичні простори міста» [4] та Ірини Патрон «Міф міста: теоретичний аспект» [12].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри актуалізацію вивчення міського тексту, його термінологічні параметри завжди перебувають у тісному зв'язку з конкретними завданнями тієї чи тієї наукової студії. Тож інтерпретуючи твір, де міфологізується образ міста, і визначаючи його як міфотекст, акцентуємо на необхідності окреслення робочої термінології таких досліджень. А з огляду на те, що предметом нашого наукового зацікавлення є особливості сучасної української і турецької міфоурбаністики, то можливість застосування спільної дослідницької матриці сприятиме реалізації компаративного аспекту.

Мета статті – означити, узагальнивши основні напрацювання в цьому напрямі, маркери поняттєво-термінологічного апарату дослідження урбаністичного тексту як міфотексту.

Виклад основного матеріалу. Складники та еволюція поняттєво-термінологічного апарату урбаністичного дискурсу формуються унаслідок дії кількох чинників: виразних змін у структурі роману внаслідок витіснення міметичного типу прози неміметичним; формування величезного корпусу текстів, де місто є одним із головних персонажів; а також рухливістю дефінітивних меж жанрів і міжжанрових утворень як тенденції сучасного літературного процесу. Так, під «*топосом міста*» розуміємо предметно-смыслову даність міста, відтворену в тексті сукупність міських реалій, окреслених і локалізованих у певному часо-просторі. Тоді як *семантична модель міста* є узагальненим образом міста, що оприявлюється

у всій системі тексту: 1) у його проблемно-тематичному спрямуванні; 2) у характері художнього топосу міста, його сюжетних моделях і прийомах їх предметно-образної конкретизації тощо; 3) у композиційних особливостях; 4) у поетичі стилі твору; 5) в авторській ідейно-естетичній інтерпретації, яка зумовлює художній ракурс реалізації певної семантичної моделі міста.

Результатом осмислення феномену міста як культурного та топографічного символу, як ареалу буття індивіда став огром *міських текстів*, спільним фактором якого є авторське завдання визначити самотність впливу міської культури на свідомість її реципієнта. Після запровадження В. Топоровим у праці «Петербурзькі тексти і петербурзькі міфи» визначення міського тексту [15, с. 259] у геометричній прогресії зростає кількість досліджень літературної урбаністики, створюються словники міського тексту (В. Топоров, Е. Шафранська та ін.), а на основі диференціації цього поняття – і вивчення *локальних міських текстів*. Зокрема в українському літературознавстві об'єктами досліджень є «львівський текст», «станіславівський текст», «київський текст», «харківський текст», «слобожанський текст», «волинський текст», «кримський текст» та ін. У турецькому – це насамперед «стамбульський текст» і «турецький провінційний текст» (наприклад, «ізмірський текст»).

Якщо міський текст – це твір, у якому актуалізована тема міста, то їх сукупність утворює *міський (урбаністичний) дискурс* як художнє відтворення урбаністичної культури, її генези, розвитку і перспектив. Актуальність урбаністичної літератури зумовило переміщення світоглядних позицій письменників у місто, урбанізований соціум, які виступають у творах генератором історичного та цивілізаційного розвитку людини та суспільства.

Зі зміною класичного типу мислення неklasичним виникла необхідність у новій термінології й новітнього розуміння міського тексту, який починає трактуватися у двох площинах – як об'єкт матеріальної реальності і як семіотичний об'єкт. Із подальшими розробками концепції представників тартусько-московської школи в літературознавстві формується такий новий напрям, як *гуманітарна географія*, яка вивчає способи і системи уявлень, інтерпретацій і репрезентацій географічного простору в людській діяльності. На перетині наукових зацікавлень сучасних географів, етнографів, філософів, соціологів, культурологів і філологів *геополітика*. Франко-шотландський поет і есеїст К. Вайт, який у 1980-х рр. увів цей термін, визначив його як «і тень ідеології, виворіт геополітики», і поле для осмислення поетико-географічних, просторових аспектів. У літературі кінця ХХ ст. формується *мета-географія міста* як «конструювання, розробка специфічних ментально-географічних просторів, у структурі яких головні ролі належать знакам і символам певного міста, а також просторовим уявленням про нього» [5, с. 214].

В умовах домінування міфомислення в літературі ХХ століття міський простір почав сприйматися як сакральний, а відтак це призводить до його семіотизації. Положення про взаємодію культури і простору через систему кодів і сим-

волів (насамперед у працях (Ю. Лотмана [10; 11], В. Топорова [15] та ін.) сформувався семіотичну модель культури міста, де за об'єкт аналізу міського тексту було обрано вже не географію чи міську архітектуру, а художню літературу, в якій фігурувало місто, зокрема базові для семіотики міста категорії «текст», «символ», «міф».

У своїй теорії місто як «генератора культури», «казана текстів і кодів», «механізму, що протистоїть часові» тощо, Ю. Лотман виділяє такі конститутивні сфери міської семіотики: місто-ім'я, місто-простір, місто-час, і наголошує, що жоден із цих аспектів не може функціонувати відокремлено, без впливу один на одного [див.: 11]. Цю ж думку розвиває в дослідженні «Образ міста» К. Лінч, наголошуючи, що місто можна читати як текст і його структура наближується в певному сенсі до художнього твору [9, с. 16 – 19]. Цю тезу повторює і М. Бютор: «Під текстом міста, я передусім маю на увазі численні написи, що його покривають» [2, с. 157]. Отже, концепція «міста-тексту» (продовжена в дослідженнях І. Старовойт, О. Галети, Н. Габор та ін.) дає можливість акцентувати на амбівалентності урбаністичного дискурсу в різних національних літературах: як Божий град, і як місце лімінальне, позначене інфернальним, тощо. Таким чином, міський текст – це специфічне явище, детерміноване подвійною природою міста як зображення і реальності одночасно, а звідси – можливість читати місто як текст.

Художній образ міста у творах сучасних авторів уже лише зрідка обмежується функцією тла, на якому розгортаються події, зазвичай він є проекцією сучасного світу. Як слушно зауважив Т. Возняк, будь-яке місто – це не лише груда каміння чи спільнота людей, воно водночас є «невидимою, віртуальною підбудовою та надбудовою, Мітом Міста, що єднає камінь і людей – тих, хто живе у ньому, і тих, кого давно у ньому немає» [4]. Застосування міфопоетичних принципів, як власне і використання міфічних образів, мотивів, дають можливість митцям створювати моделі сучасного буття світу у його взаємодіях із загальною історією в минулому та стають підтвердженням тези дослідників міфологічних складників авторських світомоделей (Дж. Фрезер, О. Лосев, Ю. Лотман, К. Леві-Стросс, М. Бахтін, М. Еліаде та ін.) про актуалізацію зв'язків міфу з пізнанням світу, істини, моральними установками, вірою, художньою творчістю тощо.

Розрізняємо поняття «*міфологія міста*» і *міфопоетика міста*, де перше – сукупність міфологічних уявлень про місто, друге – використання в урбаністичному творі міфологічних елементів або міфологем. Окремі аспекти міста як міфу досліджували М. Бютор (розділи його дослідження «Місто як текст» відповідають запропонованій типології: «Місто як текст», «Місто як накопичення тексту», «Місто як літературний жанр»), Б. і Г. Негре у праці «Місто – міф і реальність» та ін.

Поетику хронотопу творів, у яких міфологізується місто, доречно розглядати, окрім вчення М. Бахтіна про хронотоп, ідеї В. Топорова про феномен міфологічного простору міста, і крізь призму семіологічного аналізу, послуговуючись концепцією Р. Барта («Міфологія» [1]) та архетипного аналізу послідовника К. Г. Юнга, аме-

риканського дослідника міфології Дж. Кемпбела («Герой із тисячею облич» [6]). На думку Р. Барта, міф – це текст, історія, завдяки якій у певній культурі розуміють різні аспекти реальності. За допомогою міфу є можливою класифікація навколишнього світу, процес його концептуалізації та формування цінностей [1, с. 130]. Адже міфологія є формотворчою основою цілісного моделювання дійсності в художньому тексті.

Символіка та міфологія урбаністичного простору і часу постають головними в семіотичному аналізі міського тексту. Хоча категорії «художній час», «художній простір», «хронотоп» та проблеми їхньої класифікації і виявлення функцій у художніх моделях світу, втілені в міських топосах, продовжують залишатися дискусійними, постмодерний підхід тлумачення часу і простору полягає у відтворенні відомих моделей та оперуванні ними на ігрових засадах (праці Н. Копистянської, О. Астаф'єва, А. Ткаченка, Т. Гундорової, Т. Бовсунівської, М. Кодака, В. Фоменко, Я. Голубородька та ін.). Зокрема, у праці «Урбаністичний хронотоп в постмодерністському романі» [7] О. Кискін запропонував типологічну систему урбаністичного хронотопу в постмодерністському романі кінця ХХ ст., проаналізувавши категорії темпоральності, вічності, пустоти як духовної домінанти постмодерністського тексту та встановив параметри їх художнього відтворення.

Аналіз хронотопу в урбаністичних романах передбачає визначення його функцій. Це питання розробляли М. Бахтін, Д. Лихачов, Ю. Лотман, В. Топоров, В. Халізев, акцентуючи на сюжетотвірній функції художнього хронотопу. М. Бахтін, Т. Бовсунівська, А. Єсін, Н. Копистянська наголошували на формотвірній функції ідентифікації жанру, жанрового різновиду та поетики художнього твору загалом. С. Аверинцев, Д. Лихачов, Ю. Лотман, І. Роднянська, Н. Тамарченко, Б. Успенський та ін. вважали, що хронотоп впливає на формування проблеми «кута зору» (просторово-часові «форми героя» та «зв'язки світобачення особистості з довкіллям»). М. Бахтін, Ю. Лотман, І. Роднянський, В. Топоров з'ясували вплив хронотопу на формування системи персонажів, поведінкову модель героїв. Тоді як Д. Лихачов, Б. Гаспаров, І. Роднянська, В. Халізев та ін. виявляли кореляцію хронотопу з мотивами і лейтмотивами твору.

Спроби авторів розбудувати самодостатню міфологічну (фіктивну) міську реальність призводять до створення міфоурбаністичного тексту – особливого топосу авторської свободи, розімкнення усталених дискурсів реальних топосів. Структура міфологічного простору розглядається вченими як відображення моделі простору всесвіту. Домінантні вектори міфологічного простору, на думку дослідників, – горизонтальний і вертикальний. Простежують ізоморфність горизонтальної і вертикальної просторової орієнтації, що втілюється, зокрема, у символіці хреста (О. Косарев, Ю. Лотман, О. Подосинов). Космогонічне поняття «центр світу» постає як основний орієнтир у просторі і часу, фіксована точка хронотопу, сакральне місце, що з'єднує небо, землю і потойбічний світ (Світова вісь, Світове дерево, гора, храм (вівтар), хрест, Священне місто тощо). Простежується актуалізація та функціонуван-

ня міфологічних опозицій «свій – чужий», «сакральний – профанний», «горішний – долішний», «внутрішній – зовнішній», «близький – далекий», «замкнений – розімкнений», «видимий – невидимий», «культурний – природний» тощо.

Частиною міфопростору урбаністичних романів є, по-перше, міфічні істоти і символічні образи різних систем, укорінені в архетипи, які імпліцитно й експліцитно окреслюються в тексті. По-друге, певні типові моделі породження міфологічної семантики міського поетичного топосу, зокрема міфи творіння (міф про створення міста), міфологізовані перекази, пов'язані з найбільш пам'ятними етапами розвитку міста, його історичними особами, культурними діячами, есхатологічні міфи (міф про загибель міста), а також локальні міфи, співвіднесені із конкретними ландшафтними, архітектурними, ментальними особливостями тих або інших міських інтер'єрів.

І. Вихор пропонує виокремлювати такі типи міфосимволічної інтерпретації елементів міського простору, як фольклорний, фольклорно-історичний, сакральний, культурно-історичний, індивідуально-творчий [3]. Ідейно-художнє наголошення тих або тих концептів міського топосу, виявлене в площині автологічної або металогічної семантики, спирається на авторську концепцію міста в цілому, яка семантично організує предметно-образну даність зображуваного ним міського простору під кутом зору певних аксіологічно-оцінних настанов. У цілому, міська проблематика спирається на такі три аксіологічні парадигми, як утопічна, есхатологічна й амбівалентна. Кожна з них містить узагальнену оцінку міста і породжує відповідну модель його семантичної символіко-міфологічної інтерпретації. І. Вихор вважає, що в залежності від смислової опозиції протиставлення визначаються п'ять семантичних типів ідейно-смислової інтерпретації міста: 1) місто в конфлікті з природою (для есхатологічних моделей) і місто в гармонії з природою (для утопічної); 2) місто в конфлікті з селом (для есхатологічної) і місто в гармонії з селом (утопічна); 3) місто в конфлікті з містом (столиця – провінція, «своє» – «чуже» місто або минуле міста – його сучасність в есхатологічній моделі) і місто в гармонії з містом (в утопічній); 4) місто в конфлікті з людиною (пригнічує людину, нівелює її особистість, спустошує її душу, перетворює людину на бездушну механічну істоту, гвинтик великого міського механізму в есхатологічній моделі) та в гармонії з людиною (для утопічної моделі); 5) місто в конфлікті з суспільством і місто в гармонії з суспільством та його попередніми культурно-історичними здобутками. Погоджуючись із дослідником, зауважимо, що в межах одного твору зазвичай поєднуються кілька семантичних типів ідейно-смислової інтерпретації міста.

Місто як топографічний, соціальний, культурний, тілесний організм – не лише просторовий, але й часовий континуум. Його «семантично обтяжена кожним періодом розвитку історія, яка сягає часу заснування, створює химерне плетиво нашарованих один на одного символів, знаків, архетипів, які, до того ж, стосуються не лише міста в цілому, а й окремих його складових (сакральний центр, райони, вулиці, будинки, стіни, межі; простір, у якому зосереджені духовні

цінності міської цивілізації; самі люди – творці його аури тощо)», – наголошує Л. Лавринович [8]. Дослідниця вважає, що за специфікою відтворення часу сучасні романи можна зарахувати до кількох груп: у першій автори актуалізують конкретний міський текст з відповідними топосами, з архітектурною конкретикою, часто з упізнаваними персонажами; у другій групі твори, написані поза топологічною конкретикою, де місто виступає універсальним образом суспільно-культурного середовища ширшого плану – як зображення часопросторових координат життєвого світу особистості; у третій – представлені різні часові іпостасі міста (давнє чи недавнє минуле, сучасність, майбутнє, параболічна позачасовість, різні варіації їх накладання чи співіснування тощо), де час виступає мірилом цінності, показником вартості не лише мешканців міста (внутрішній простір), а і його топосів (зовнішній простір); і четверта група – це твори принципово позаісторичні, у яких втілено віртуалізовані чи антиутопічні моделі зображення дійсності. Їх текстова дійсність характеризується часопросторовим колажем, умовним теперішнім часом або відсутністю діахронізації зображуваного. Минуле міста, яке містичним чином впливає на його сучасність, творячи не лише візуальний, а й символічно-сакральний його образ [8, с. 311].

Поняття «міфологічного часу» досліджували Т. Апінян, М. Еліаде, О. Косарев, Ю. Лотман. Науковці виявляють такі основні риси сприйняття часу в міфопоетичній картині світу, як принцип циклічності часу, повторюваності, спрямованості до «першочасів творення» («прачас», час первісної космогонії) і зв'язок із вічністю; гетерогенність, символічність часу. Циклічність, що вважається невід'ємною складовою міфологічного мислення, досліджується в наукових концепціях Дж. Фрезера, Н. Фрая, М. Еліаде та ін. Принцип єдності часу та простору, архаїчні моделі світу (за формулою «тут – тепер») аналізуються в наукових розробках Ю. Лотмана, Т. Апінян, Є. Мелетинського, В. Топорова. Зокрема вчені досліджують функціонування міфологічних опозицій: реальний – ірреальний час, сакральний – профанний час; об'єктивний – суб'єктивний час (час ритуалу). А. Єсін виокремлює дві основні концепції часу – лінійну і циклічну, висловлює ідеї про циклічність часу, що передбачає регулярне повернення до семантичної точки «початку часів» (акт космогенезу). Ідея циклічності міфологічного континууму дотична концепції кола як символу довершеності, вічності, всесвіту, а також уявленням про радіальний простір у міфопоетичній моделі світу в концепціях М. Еліаде, Ю. Лотмана, В. Топорова. Міф про вічне повернення та міф про від'їзд головного героя на пошуки пригод (the quest myth) також базуються на ідеї циклічності (М. Еліаде, Дж. Кемпбелл).

Міфологічний час і міфологічний простір зумовлюють і особливий тип – міфологічний – персонажа урбаністичних романів. Це зумовлено наступністю міфологія і літератури, про яку вів мову Ю. Лотман у праці «Семіосфера і проблема сюжету», що виявляється у зміні циклічного часу лінійним, трансформації топосу та носія дії, тобто героя [11, с. 670]. На основі розгляду великої кількості міфів про героїв для вияву

спільних символів і розшифрування їх значення, Дж. Кемпбелл ввів категорію мономіфу як повторюваної структури, у якій поєднані мотиви подорожі героя і порятунку покинутих ним (у літературному тексті герой мономіфу стає протагоністом). За Дж. Кемпбеллом, символічна подорож героя має три основні етапи, кожен із яких має різноманітні варіанти втілення. Це етап відходу (відокремлення): заклик до подорожі; відмова від заклику; надприродна допомога; перетин першого порогу. Етап ініціації включає шлях випробувань; жінка як спокусниця; поєднання з батьком; обожнення; винагорода в кінці шляху. останній етап – повернення: відмова від повернення; чарівна втеча; порятунок ззовні; перетин межі, що веде у світ повсякдення; володар двох світів; свобода жити [6, с. 6]. Застосування типології подорожі міфогероя дає можливість проаналізувати історію протагоніста урбаністичного твору як варіант міфологеми людини міста.

Роль міфічного первню в конструюванні текстового простору урбаністичних романів, з одного боку, і образ самого міста як міфологічного, з другого боку, зумовлює їх означення як зразків неоміфологічних творів. Як відомо, неоміфологізм апелює до загальних схем міфологічного мислення, до комплексу міфів, що утворюють сферу колективного несвідомого, передбачаючи співвіднесеність нового тексту з архетипом, часто не інтерпретуючи певний архаїчний міф як такий» [13]. У зразках міфоурбаністики реактуалізуються і ресемантизуються архаїчні смисли міфологічних образів і мотивів задля переосмислення духовних феноменів сучасного етапу цивілізації в контексті вічності. Їхні автори творять постмодерну форму сучасного міського епосу, в якому відчутні відголоски класичних міфологічних зразків. Процес міфологізації оповіді на рівні зображення часу та простору відбувається на кількох рівнях: поєднання реальної історії та міфологічних сюжетів й архетипів, ієрархізація образів простору, опрацювання мотивів часу і простору, у результаті чого мікшуються сакральні та профанні хронотопічні символи. При цьому, якщо власне міфоцентричній семантичній моделі притаманна тематична зорієнтованість переважно на традиційну, тобто античну і біблійну міфологію, пристосовану до потреб творчого самовияву митця, то в неоміфологічній моделі увиразнено типологічно співвіднесені з ними міфопоетичні уявлення або більш пізніх історичних епох, або культивованих у межах деяких літературних напрямів, течій, шкіл чи громадсько-політичних об'єднань, або ж таких, що характеризують специфіку індивідуально-авторського типу художнього світосприйняття.

У порівняльних розвідках урбаністичних творів, автори яких поділяють думку про те, що урбанія як соціокультурний феномен є однією з домінуючих категорій людського життя й свідомості, важливим є і такий аспект, як дослідження специфіки національної ідентичності і національної ментальності. Місто історично постає вузловою точкою, центром перетину епох, культур і людських дол, уособленням «національного духу» (Ю. Лотман), «національною душею» (М. Уваров), концептом, який входить до категоріального апарату національного образу світу (А. Гончаренко,

М. Уваров). Розкриття особистості, що відбувається в урбаністичному контексті спілкування з Іншими, у ширшому розумінні веде до розкриття національної культурної матриці, специфічної національної самосвідомості. «Міський простір ніби «обіймає» культуру й задає вектор її естетичного розвитку за допомогою чіткої образної локалізації», – переконана Г. Степанова [14, с. 61]. Отже, урбаністичний цивілізаційний простір варто розуміти і як спресований згусток національного образу світу, і як площину, що активно розширює його концептосферу.

Висновки та пропозиції. Включення до апарату дослідження урбаністичних творів із виразною міфологізацією образу міста нових понять і термінів зумовлене витворенням культурологічно-літературознавчого підходу до визначення урбаністичного простору міста, розглядом цього феномену як обмеженого географічного простору, що розвивається в лінійній часопросторі-

вій єдності та виступає і джерелом, і продуктом культури. Одночасне існування міста у площині об'єктивної історії і в площині індивідуальної історії кожного мешканця міста, а також у площині авторського художнього осмислення та у площині читацької рецепції. Робоча термінологія дослідження міста як міфу постає на перетині категорій, що формують поля «урбаністичний текст» і «текст як міф». Базові терміносполуки «топос», «міський текст», «місто-текст» і «місто-міф» чи «місто як міфологема» конструюють такі поняття, як «міфо-простір», «міфочас», «міфогерой міста». Вони, своєю чергою, складають певну ієрархічну систему з причинно-наслідковими зв'язками, яку вивершують конструкти «міський/урбаністичний дискурс», «урбаністичний міф», «геопоетика» чи «міфогеопоетика». І водночас відкривають перспективу для подальшого розширення і трансформації поняттєво-термінологічного апарату.

Список літератури:

1. Барт Р. Мифология [пер. с фр.] / Р. Барт // Барт Р. Избранные работы: Семиотика. Поэтика. – М.: Академ. проект, 2010. – 352 с.
2. Бютор М. Город как текст / Мишель Бютор // Бютор М. Роман как исследование. – М.: Изд-во МГУ, 2000. – С. 157–164.
3. Вихор І. В. Семантичні моделі міста в українській урбаністичній поезії / І. Вихор // Вісник Луганського національного університету ім. Тараса Шевченка. Філологічні науки. – Луганськ, 2011. – № 1(212) січень. – С. 26–32.
4. Возняк Т. Семантичні простори міста / Тарас Возняк [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.jilviv.ua/n42texts/voznjak.htm>
5. Замятин Д. Метагеография: Пространство образов и образы пространства. – М.: АГРАФ, 2004. – 512 с.
6. Кемпбелл Дж. Тысячеликий герой [пер. с англ.] / Дж. Кемпбелл. – СПб.: Питер, 2016. – 352 с.
7. Кискін О. Урбаністичний хронотоп в постмодерністському романі: Автореф. дис. на здоб. наук. ст. канд. філол. наук за спец. 10.01.06 – «Теорія літератури» / О. М. Кискін; НАН України. – К., 2006. – 20 с.
8. Лавринович Л. Урбаністичний час в українській прозі межі тисячоліть: минуле VS сучасність / Лілія Лавринович // Актуальні проблеми слов'янської філології. Серія: Лінгвістика і літературознавство: Міжвуз. зб. наук. ст. – 2010. – Вип. XXIII, ч. 1. – С. 310–320.
9. Линч К. Образ города [пер. с англ.] / К. Линч. – М.: Стройиздат, 1982. – 328 с.
10. Лотман Ю. Символика Петербурга и проблемы семиотики города / Ю. Лотман // Лотман Ю. Изб. статьи: В 3 т. – Таллин, 1992. – Т. 2. – С. 9–22.
11. Лотман Ю. О мифологическом коде сюжетных текстов / Ю. Лотман // Лотман Ю. Семиосфера. – СПб.: Искусство-СПБ, 2000. – 700 с.
12. Патрон І. Міф міста: теоретичний аспект / Ірина Патрон // Вісник Львівського університету. Серія мистецтво. – 2013. – Вип. 12. – С. 140–149.
13. Погребна Я. Актуальные вопросы современной мифопоэтики [Электронный ресурс] / Я. Погребная. – Режим доступа: http://royallib.com/book/pogrebna_ana/aktualnie_problemi_sovremennoy_mifopoetiki.html
14. Степанова Г. Місто на межах: естетичні грані образу в літературі перехідних епох / Г. Степанова // Актуальні проблеми слов'янської філології. Серія «Лінгвістика і літературознавство». – Бердянськ: Вид-во БДПУ, 2009. – Вип. XXII. – С. 60–67.
15. Топоров В. Петербург и «Петербургский текст русской литературы» (Введение в тему) / В. Топоров // Топоров В. Миф. Ритуал. Символ. Образ: Исследование в области мифопоэтического: Избранное. – М.: Прогресс-Культура, 1995. – 624 с.

Семих Кая

Киевский университет имени Бориса Гринченко

ПОНЯТИЙНО-ТЕРМИНОЛОГИЧЕСКИЕ КООРДИНАТЫ СОВРЕМЕННОЙ МИФОУРБАНИСТИКИ

Аннотация

В статье рассматриваются основные параметры понятийно-терминологического аппарата современной художественной урбанистики, в частности мифологии города. Определяется дискурсивное поле «урбанистического текста как мифа». В частности, рассматриваются вопросы корреляции художественного времени и пространства современного городского текста с типологиями мифического хронотопа. Тогда как персонажи произведений сопоставляются с классификациями мифогероя. В результате исследования определена понятийно-терминологическая матрица анализа образцов постмодернистского урбанистического дискурса.

Ключевые слова: терминологический аппарат мифоурбанистики, город как миф, мифическое время, мифический простор, мифогерой, урбанистический дискурс.

Semih Kaya

Borys Grinchenko Kyiv University

CONCEPTUAL TERMINOLOGICAL COORDINATES OF MODERN MYTHOURBANISM

Summary

The article analyses the main parameters of the conceptual-terminological apparatus of contemporary urbanism literature, the city's mythology in particular. It determines the discursive field of «Urban text as a myth»; particularly, considers the issues of correlation of literary time and space of modern urban text with typologies of mythical chronotope. At the dsame time, the characters of the works are compared to the classifications of the mythohero. As a result, the study determines the conceptual-terminological matrix of the analysis of samples of postmodern urbanistic discourse.

Keywords: terminology apparatus of mytho-urbanism, city as a myth, mythotime, mythospace, mythohero, urban discourse.